

SEKRETY

Wsi...

Gazeta Regionalna - Gminy Sułów

Egzemplarz
bezpłatny

Numer 3 (131), Marzec 2024

www.sulow.pl

W tym numerze

Współpraca z Samorządem	str. 2
Inwestycje lat 2022-2024	str. 6
Gminny Dzień Kobiet	str. 14
Pieniądze dla OSP	str. 14
Wspomnienia z Sasiadki	str. 15
Młodzież zapobiega pożarom	str. 16
Halowy Turniej Piłki Nożnej	str. 15
Kącik kulinarny	str. 18
Krzyżówka	str. 19
Humor	str. 20

WESOŁYCH ŚWIĄT ZMARTWYCHWSTANIA PAŃSKIEGO

Życzenia Radosnych Świąt Wielkanocnych wypełnionych nadzieją budzącej się do życia wiosny i wiarą w sens życia. Pogody w sercu i radości płynącej z faktu Zmartwychwstania Pańskiego oraz smacznego Święconego w gronie najbliższych osób życzy:

*redakcja
„Sekretów Wsi”*

PODSUMOWANIE KADENCJI SAMORZĄDU GMINY SUŁÓW

CZĘŚĆ DRUGA

Kilka refleksji na temat konstrukcji budżetu

W latach 2015 - 2023 z budżetu Gminy Sułów wydatkowano na inwestycje łączną kwotę 52 052 663,88 zł, na które pozyskano dochody z zewnętrznych źródeł w wysokości 28 916 049,93 zł. Różnica to wkład własny, który zapewniła Gmina aby można było te inwestycje wykonać i wynosi on 23 136 613,95 zł. Z danych sprawozdawczych wynika, że na koniec 2023 roku łączna wartość kwoty długu wynosi 12 681 100,00 zł, a zatem pozostałe 10 455 513,95 zł pochodzi ze środków, którymi dysponował budżet. Czy to mało czy dużo? Biorąc pod uwagę wysokość nakładów na inwestycje, czyli 52 052 663,88 zł, kwota długu stanowi niespełna 24,4% ich wartości. Pozostałe 75,6 % to efekt ciężkiej i wytrwałej pracy wóldarza gminy i zespołu Urzędu Gminy Sułów w pozyskiwaniu dotacji na inwestycje oraz dochodów własnych: lokalnych podatków i opłat.

Nie bez znaczenia są tu lokalne uwarunkowania. Gmina Sułów jest jedną z najmniejszych gmin powiatu zamojskiego, typowo rolniczą, gdzie dochody własne to głównie podatki dotyczące rolnictwa z niewielkim udziałem dochodów z tytułu działalności gospodarczej. Brakuje nam dobrze prosperujących przedsiębiorstw, z których podatki znacząco zasiliłyby budżet, a praca dla mieszkańców zmniejszyłaby liczbę podopiecznych pomocy społecznej. Jak każdy samorząd, musimy realizować zadania własne gminy, przykładowo z zakresu oświaty, opieki społecznej, drogownictwa, dostarczania wody, gospodarki komunalnej, gospodarowania odpadami i wiele innych, na które nakłady są niewspółmiernie wysokie w stosunku do otrzymanych dochodów. Oczywiście, znacząca część dochodów to subwencje, które jednak nie równoważą niezbędnych wydatków. W tej sytuacji wygospodarowanie ponad 10,4 mln zł z dochodów własnych i przeznaczenie ich na wydatki inwestycyjne świadczy o gospodarności w zarządzaniu mieniem gminy oraz oszczędności i celowości w ponoszeniu wydatków.

Skąd zatem pozostałe 41,6 mln zł?

Wszystko opiera się na rzetelnym planowaniu. Zanim zostanie podjęta decyzja o realizacji jakiegokolwiek inwestycji, sprawdzane są możliwości pozyskania środków z zewnętrznych źródeł. Ostatnio największą pulę takich środków pozyskano między innymi z Rządowego Funduszu Polski Ład, Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, Unii Europejskiej, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i in. Instytucje finansujące, zarządzające tymi środkami, przeznaczą je na konkretne cele i ogłaszają sposób aplikowania o środki, grupę beneficjentów działania, limity kwot oraz obowiązkowe do spełnienia zasady. Wójt wraz z zespołem bada potrzeby Gminy Sułów w kontekście możliwych do pozyskania funduszy oraz zasady ich finansowania, ponieważ warunkiem prawie każdego dofinansowania jest zapewnienie wkładu własnego gminy. W zależności od instytucji finansującej może to być od 5 do 50% wartości inwestycji, zatem kalkulowana jest konstrukcja dochodów i wydat-

ków inwestycyjnych. W sytuacji, gdy dochody własne gminy są niewystarczające, źródłem finansowania wkładu własnego może być kredyt.

Projekt takiej (takich) inwestycji ujmuje się w uchwale budżetowej lub jej zmianie i poddawany jest pod obrady Rady Gminy Sułów. Jeśli realizacja zadania przekracza rok budżetowy, jego projekt ujmowany jest dodatkowo w wieloletniej prognozie finansowej z podziałem nakładów na poszczególne lata realizacji.

Organ wykonawczy, tj. wójt gminy nie ma możliwości dowolnego planowania i zaciągania zobowiązań dłużnych. Możliwości i limity analizowane są najpierw przez organ stanowiący, tj. Radę Gminy Sułów, następnie przez Regionalną Izbę Obrachunkową - państwowy, zewnętrzny i niezależny organ kontroli i nadzoru jednostek samorządu terytorialnego w zakresie gospodarki finansowej (budżetu) i zamówień publicznych, między innymi w oparciu o wieloletnią prognozę finansową: obowiązkowy dokument planistyczny każdej jednostki samorządu terytorialnego. Wpfi jest jednocześnie prognozą kwoty długu, gdzie opracowany przez Ministerstwo Finansów system wskaźników określa zdolność kredytową gminy. Do wyliczeń tych wskaźników brane są pod uwagę m.in. dochody i wydatki z lat ubiegłych oraz planowane na lata następne w podziale na bieżące i majątkowe. W prawidłowo skonstruowanym budżecie wydatki bieżące nie mogą być wyższe niż dochody bieżące, natomiast wydatki majątkowe mogą przekraczać dochody majątkowe pod warunkiem wskazania źródeł finansowania deficytu. Jedną z form finansowania deficytu jest kredyt. Do jego planowania służy wieloletnia prognoza finansowa, gdzie planuje się niezbędną kwotę kredytu a także harmonogram spłaty rat kapitałowych, oraz w oparciu o aktualny WIBOR odsetki od spłaty tych rat.

Kiedy jednak wójt podejmie decyzję o zwiększeniu nakładów i Rada Gminy zaakceptuje projekty zmian (w tym zmiany zobowiązania dłużnego), uchwały Rady Gminy podlegają analizie kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej. RIO może uchylić (czyli unieważnić) uchwałę nie spełniającą wymogów prawnych, w tym WPF, który nie zachowa właściwej proporcji wskaźników.

Przed zaciągnięciem kredytu gmina zwraca się z wnioskiem do RIO o wydanie opinii w sprawie zaciągnięcia długoterminowego kredytu bankowego i dopiero po uzyskaniu pozytywnej opinii może rozpocząć procedurę dotyczącą kredytu. Procedura pozyskiwania kredytu również podlega przepisom ustawy prawo zamówień publicznych. W postępowaniu przetargowym określa się jak najkorzystniejsze warunki dla kredytobiorcy oraz kryteria, m.in. ceny kredytu. Banki zainteresowane udzieleniem kredytu również analizują sytuację finansową gminy i składają ofertę tylko wówczas, gdy istnieje zdolność kredytowa. Wybrany zostaje ten bank, który przedłoży najkorzystniejszą dla gminy ofertę.

Rok 2024 stanowi ogromne wyzwanie. Planowane nakłady inwestycyjne stanowią aż 52,3% całości budżetu: w kwocie 38 382 083,85 zł wartość 20 086 912,30 zł przeznaczona jest na wydatki majątkowe, które planuje się sfinansować dochodami majątkowymi (dotacjami) w wysokości 18 125 688,63 zł. Niespełna 10% wkładu własnego to bardzo korzystna proporcja przy założeniu, że wyniki postępowań przetargowych będą się mieścić w limitach ujętych w budżecie, te zaś zależą między innymi od inflacji.

W 2024 rok gmina wkroczyła z aż czternastoma przedsięwzięciami - zadaniami, których realizacja rozpoczęła się przed 2024 rokiem. Na ich realizację w bieżącym roku przeznaczono 12 861 093,42 zł. Trzydzieściami z nich zostanie zakończonych w 2024 roku, jedno w 2025 roku.

Jak praktyka wskazuje, planowane na 2024 rok i dochody i wydatki mogą ulec zmianie. Etap planowania jest niezbędny jako podstawa działania, natomiast w trakcie realizacji zadań mogą nastąpić istotne zmiany, które będą miały wpływ na ostateczny kształt budżetu Gminy Sułów.

Podsumowując, działalność Wójta Gminy Sułów - jak i każdego innego władcy samorządowego - podlega nadzorowi organów mających konkretne kompetencje, w tym Rady Gminy Sułów, Regionalnej Izby Obrachunkowej a także Wojewody. Wójt wykonuje swoje zadania w zakresie uchwalonych wydatków, koordynując działania Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych Gminy

Aleksandra Zajac—Skarbnik Gminy Sułów

Sułów. Dzięki harmonijnej współpracy wszystkich wyżej wymienionych, sprawnego i kompetentnego zespołu pracowników oraz ogromnego ich zaangażowania, wszystkie podjęte zadania są realizowane z korzyścią dla społeczności Gminy Sułów.

*Aleksandra Zajac—
Skarbnik Gminy Sułów*

Co słyszeć w kulturze

O kwestie szeroko rozumianej kultury zapytaliśmy Pana Arkadiusza Sochę – Dyrektora Gminnej Biblioteki Publicznej im. Feliksy Poździk w Sułowie

Najważniejszą rzeczą, którą udało się zrealizować w ostatnich latach jest zmiana statutu przez Gminę Sułów, a co za tym idzie zmianę profilu działalności biblioteki. Biblioteka nie służy już wyłącznie do wypożyczania książek, stała się prawdziwym Centrum Kultury. Biblioteka zajmuje się czytelnictwem, promocją Gminy i Biblioteki, organizacją imprez kulturalnych i sportowych, w odnowionej sali widowiskowej oraz budynku „Starej Remizy”. Udało nam się stworzyć młodą, energiczną i pełną świetnych pomysłów ekipę pracowników, dzięki czemu żadne wyzwanie nie jest nam straszne.

Największą inwestycją jaką udało nam się zrealizować była modernizacja i wyposażenie naszej biblioteki. Od Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego otrzymaliśmy 2 250 000,00 zł. Inwestycja nie byłaby możliwa bez wsparcia Gminy Sułów, która na ten cel przekazała nam w latach 2021-2023 łącznie 836 158,71 zł. Jak widać nasza współpraca z Samorządem i Urzędem Gminy układa się bardzo dobrze, zawsze możemy liczyć na wsparcie finansowe jak i organizacyjne przy realizacji naszych celów.

Dzięki przeprowadzonej modernizacji nasze innowacyjnie wyposażone sale wykorzystujemy do organizacji imprez, warsztatów, szkoleń, konferencji, zawodów sportowych oraz pokazów filmowych. Posiadamy pracownię kulinarną, poligraficzną, studio nagrań oraz pracownię do pracy z dziećmi i z seniorami. Dzięki zakupionym urządzeniom, zajmujemy się również m.in. wydrukiem miesięcznika „Sekrety Wsi” informującego o gminnych wydarzeniach i ogłoszeniach.

**Arkadiusz Socha—Dyrektor
Gminnej Biblioteki Publicznej
im. Feliksy Poździk w Sułowie**

*Arkadiusz Socha—dyrektor Gminnej Biblioteki Publicznej
im. Feliksy Poździk w Sułowie*

„SEKRETY WSI” - Gazeta Regionalna - Gminy Sułów

Współpraca oświaty z samorządem

Podsumowując 5-letnią współpracę pomiędzy Organem Prowadzącym tj. Gminą Sułów a Szkołą Podstawową im. Św. Jana Pawła II w Michalowie należy w pierwszym rzędzie wymienić modernizację budynku szkoły w tym ocieplenie, położenie nowej elewacji, zmianę systemu ogrzewania (instalację własnej kotłowni z nowoczesnym kotłem na biomasę), wymianę okien i drzwi zewnętrznych. Powyższe działania przyczyniły się w znacznym stopniu do oszczędności finansowych.

Ponadto należy wspomnieć, iż w w/w okresie zostały również przeprowadzone prace remontowe dachu na budynku szkoły. Na bieżąco prowadzone są również remonty wewnątrz budynku (malowanie ścian, remonty łazienek, wymiana oświetlenia, wymiana wyposażenia klas, sali ćwiczeń oraz pracowni komputerowej).

Szkoła we współpracy z Gminą Sułów przystąpiła do wielu ciekawych projektów, dzięki którym pozyskaliśmy nowoczesny sprzęt elektroniczny, komputerowy, książki do biblioteki szkolnej oraz siłownię zewnętrzną, która służy zarówno dzieciom, jak i mieszkańcom. Ciekawym projektem było utworzenie gabinetu profilaktyki zdrowotnej, dzięki któremu zakupiono kozetki, stoliki zabiegowe, stanowiska pracy - urządzone i wyposażone stosownie do zakresu zadań pielęgniarki szkolnej, szafki do przechowywania leków, wyrobów medycznych i środków pomocniczych, biurka oraz szafy kartoteczne - przeznaczone do przechowywania dokumentacji medycznej, wagi medyczne ze wzrostomierzem, parawany, stetoskopy, tablice Snellena do badania ostrości wzroku, tablice Ishihary do badania widzenia barwnego oraz tablice - siatek centylowych wzrostu i masy ciała, a także inne pomoce do wykonywania testów przesiewowych i interpretacji ich wyników. Profesjonalnie wyposażony gabinet profilaktyki zdrowotnej w pełni zapewnia bezpieczeństwo zdrowotne uczniów w czasie ich pobytu w szkole. Kolejną inwestycją dotyczącą naszej szkoły jest realizacja projektu pn. „Przebudowa infrastruktury sportowej przy trzech szkołach zlokalizowanych na terenie Gminy Sułów”, dzięki któremu powstanie boisko trawiaste.

Dzięki dobrej woli Wójta Gminy Sułów szkoła pozyskała środki na zajęcia z zakresu pomocy psychologicznej - pedagogicznej dla uczniów, nie tylko z opiniami, ale również dla tych, którzy mają problemy w nauce w celu wyrównania szans edukacyjnych. Dodatkowo został utworzony gabinet pedagoga specjalnego oraz psychologa szkolnego. Zatrudniono asystenta nauczyciela przedszkola oraz opiekuna uczniów podczas dowozów dla zwiększenia bezpieczeństwa.

Dzięki pokryciu kosztów dowozu przez Gminę Sułów uczniowie naszej szkoły mieli możliwość udziału w powszechnym programie nauki pływania.

Dzięki Organowi prowadzącemu uczniowie naszej szkoły mogą korzystać z dodatkowych środków transportu, mają możliwość wcześniejszego powrotu do domu po zakończonych zajęciach.

**Joanna Pomarańska—
Dyrektor Szkoły
Podstawowej im. św. Jana Pawła II
w Michalowie**

Uczniowie naszej szkoły mogą realizować swoje talenty w organizowanych przez gminę uroczystościach, konkursach i zawodach sportowych. Współpracujemy z biblioteką gminną. Uczniowie jeżdżą na warsztaty np. kulinarne bądź seanse filmowe w nowo powstałej sali multimedialnej.

Na terenie naszej gminy powstała dziecięco - młodzieżowa orkiestra dęta, w której nasi uczniowie rozwijają swoje talenty muzyczne.

W ramach dalszej współpracy należałoby rozważyć utworzenie nowego parkingu dla pracowników oraz rodziców, którzy często przywożą lub odbierają dzieci mają problem z miejscem parkingowym.

Z perspektywy dyrektora szkoły muszę stwierdzić, iż współpraca z organem prowadzącym przyniosła wiele pozytywnych efektów, dzięki którym na pewno skorzystali zarówno uczniowie, ich rodzice, ale także społeczność lokalna. Sama współpraca przebiegała bezproblemowo w bardzo przyjaznej atmosferze. Wójt Gminy Sułów obejmował Patronatem Honorowym konkursy oraz zawody sportowe organizowane przez szkołę.

Joanna Pomarańska

*Dyrektor Szkoły Podstawowej
im. Św. Jana Pawła II w Michalowie*

Duże zmiany w Warsztacie Terapii Zajęciowej

Sekrety Wsi: Jakie najbardziej zauważalne zmiany nastąpiły w okresie ostatnich 5 lat funkcjonowania Placówki?

Piotr Misiarz: W okresie ostatnich lat w Warsztacie Terapii Zajęciowej w Rozłopach nastąpiło wiele zmian, które wynikały z pozyskania środków przez Gminę Sułów z „Programu wyrównywania różnic między regionami III”, którego realizatorem był Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, a z którego skorzystał Samorząd Gminy Sułów.

Począwszy od końca 2018r, gdy został zakupiony nowy bus do przewozu osób niepełnosprawnych, który był eksploatowany w WTZ Rozłopy do początku 2024 roku. W lutym bieżącego roku dostaliśmy nowy samochód na potrzeby WTZ Rozłopy, który posłuży nam przez wiele lat.

W roku 2020 zostały wyremontowane pomieszczenia kotłowni WTZ Rozłopy. Remont polegał na wylaniu posadzek, tynkowaniu ścian, wymianie drzwi na ogniotrwałe, położenie nowej instalacji elektrycznej oraz wymianie kotła c.o. węglowego na kocioł, w którym jest spalany pellet.

W tym samym roku została zainstalowana instalacja fotowoltaiczna na dachu WTZ Rozłopy o mocy 19,8 kW. Rok 2021 przyniósł nam zmiany przede wszystkim na zewnątrz budynku bo została położona kostka brukowa na parkingach oraz ciągach pieszych i odwodnieniu.

Tego samego roku został ocieplony styropianem strop całego budynku oraz zrobiona wylewka betonowa w celu zabezpieczenia styropianu i nadaniu funkcjonalności magazynowej poddasza.

W latach 2022 i 2023 wyremontowano pomieszczenia WTZ Rozłopy. Zostały zmodernizowane i przebudowane toalety z wymianą armatury, powstały natryski przystosowane dla osób na wózkach. Wymieniono nawierzchnię podłogi z terakoty na PCV. We wszystkich pomieszczeniach, zamontowano nową stolarkę drzwiową z ościeżnicami, zostały pomalowane ściany i sufity. Wyremontowano klatkę schodową wraz z wymianą barierki i terakoty.

Te wszystkie inwestycje ogółem wyniosły: 1 656 209,80 zł na tę kwotę składają się środki pozyskane z:

PFRON w kwocie - 1 160 503,70zł
Powiatu Zamojskiego w kwocie - 29 496,77zł
Oraz środki własne Gminy Sułów w kwocie - 466 209,33zł

Sekrety Wsi: Jaki wpływ miały wyżej wymienione zmiany na funkcjonowanie WTZ-u?

Piotr Misiarz: Wpływ bardzo duży. Zakup nowych samochodów do przewozu uczestników pozwoliło nam zaoszczędzić na kosztownych naprawach. My zwożąc i rozwożąc uczestników WTZ Rozłopy przemierzamy około 320 km dziennie. Nowy samochód daje poczucie bezpieczeństwa, że osoby z niepełnosprawnościami dotrą bezpiecznie na czas, a WTZ zyskuje w kwestii

finansowej.

Wymiana kotła c.o na spalający pellet pozwalała nam zaoszczędzić środki finansowe w kwocie kilkudziesięciu tysięcy złotych na jednym sezonie grzewczym. Analogicznie jest w kwestii zamontowanych paneli fotowoltaicznych, które generują oszczędności na poziomie kilku tysięcy złotych w okresie jednego roku.

Piotr Misiarz—Kierownik Warsztatu Terapii Zajęciowej w Rozłopach

Remonty łazienek i toalet pozwalają jeszcze bardziej efektywnie kształtować umiejętności samoobsługowe uczestników WTZ Rozłopy. Ułożenie ciągów komunikacyjnych koło warsztatu pozwalają osobom z niepełnosprawnościami fizycznymi przemieszczać się bez przeszkód architektonicznych pomiędzy poziomami budynku.

Wszystkie te inwestycje przyczyniły się do tego, że w WTZ Rozłopy żyje nam się lepiej, zyskały na tym przede wszystkim osoby z niepełnosprawnościami i budżet warsztatu. Trzeba mieć również świadomość tego, iż zapewnienie środków własnych przez Gminę Sułów pozwoliło na realizację tych inwestycji.

Sekrety Wsi: Jak ocenia Pan współpracę z gminnym samorządem?

Piotr Misiarz: Współpracę z gminnym samorządem oceniam pozytywnie. Pokłosisiem tej współpracy jest przeprowadzenie tylu inwestycji w ostatnim okresie, przynoszącym wiele dobrego całej społeczności warsztatowej i za to dziękujemy.

Jest jeszcze kilka zagadnień do zrealizowania które mam nadzieję uda się zrealizować w najbliższych latach np.:

- siłownia na terenie WTZ Rozłopy,
- winda w budynku łącząca trzy poziomy,
- wybudowanie garażu na samochód warsztatowy z pomieszczeniem gospodarczym.

Sekrety Wsi: Dziękujemy bardzo za wywiad.

Piotr Misiarz: Również bardzo dziękuję.

*Piotr Misiarz
Kierownik Warsztatu Terapii Zajęciowej
w Rozłopach*

PODSUMOWANIE INWESTYCJI Z LAT 2022-2024 W GMINIE SUŁÓW

Kadencja Samorządu Gminnego w latach 2018-2024 obfitowała w naszej Gminie w liczne inwestycje. Co ważne, na większość z podjętych działań udało się pozyskać dofinansowania zewnętrzne. Kontynuując artykuł z poprzedniego wydania przedstawiamy wyszczególnienie bardziej znaczących inwestycji wraz z kosztami poniesionymi przez naszą Gminę oraz wielkością i źródłem dofinansowania w latach 2022–2024.

===== ROK 2022 =====

MONTAŻ PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW NA TERENIE GMINY SUŁÓW

Koszt inwestycji: 1 249 796,51 zł
Środki Gminy Sułów: 485 900,51 zł
Uzyskane dofinansowanie: 763 896,00 zł
Źródło dofinansowania: Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego

WYKONANIE I MONTAŻ ALTANY I PLACU ZABAW W MIEJSCOWOŚCI SUŁOWIEC

Koszt inwestycji: 119 159,61 zł
Środki Gminy Sułów: 81 071,61 zł
Uzyskane dofinansowanie: 38 088,00 zł
Źródło dofinansowania: PROW, LGD „Ziemia Zamojska”

PRZEBUDOWA DROGI GMINNEJ NR 116614L OD KM 0+000,00 DO KM 0+565,55 W MIEJSCOWOŚCI SUŁÓWEK

Koszt inwestycji: 555 469,32 zł
Środki Gminy Sułów: 340 047,43 zł
Uzyskane dofinansowanie: 215 421,89 zł
Źródło dofinansowania: Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg

PRZEBUDOWA DRÓG GMINNYCH NA TERENIE GMINY SUŁÓW

1. Przebudowa drogi nr 3203L na dz. nr ewid. 91/2 w miejscowości Kitów w km 0+342 do 0+692.
2. Przebudowa drogi nr 110132L na dz. nr ewid. 149 w miejscowości Kolonia Kawęczyn w km 2+011 do 2+411.
3. Przebudowa drogi gminnej nr 116326L na dz. nr ewid. 146 w miejscowości Sułówek w km 0+000 do km 0+200.
4. Przebudowa drogi na dz. nr ewid. 307 w miejscowości Rozłopy w km 0+123 do km 0+223.
5. Przebudowa drogi na dz. nr ewid. 339 w miejscowości Sułów w km 0+160 do km 0+310.
6. Przebudowa drogi na dz. nr ewid. 103/4, 103/5 w miejscowości Kulików w km 0+000 do km 0+300.
7. Przebudowa drogi gminnej nr 116271L na dz. nr ewid. 3798 w miejscowości Sąsiadka w km 0+000 do km 0+200.
8. Przebudowa drogi na dz. nr ewid. 684 w miejscowości Deszkowice Pierwsze w km 0+000 do km 0+300.
9. Przebudowa drogi na dz. nr ewid. 96 w miejscowości Michalów w km 0+000 do km 0+350.
10. Przebudowa drogi gminnej nr 116327L na dz. nr ewid. 747 w miejscowości Deszkowice Drugie w km 0+000 do km 0+250.

Koszt inwestycji: **1 184 141,30 zł**
 Inwestycja ze środków własnych budżetu Gminy

PRZEBUDOWA DROGI DESZKOWICE PIERWSZE - RADECZNICA—10,847 km—inwestycja Powiatu Zamojskiego

Koszt inwestycji: **10 900 260,00 zł**
 Pozyskane dofinansowanie: **5 444 744,00 zł**
 Wkład Gminy Sułów: **1 600 000,00 zł**

ZAKUP I DOSTAWA LAPTOPÓW ORAZ OPROGRAMOWANIA BIUROWEGO W RAMACH PROGRAMU WSPARCIE DZIECI I WNUKÓW BYŁYCH PRACOWNIKÓW PGR W ROZWOJU CYFROWYM - GRANTY PPGR

Koszt inwestycji: **184 600,00 zł**
 Uzyskane dofinansowanie: **184 600,00 zł**
 Źródło dofinansowania: Centrum Projektów Polska Cyfrowa, Granty PPGR

PRZEBUDOWA DRÓG GMINNYCH W MIEJSCOWOŚCIACH KULIKÓW I ROZŁOPY

Koszt inwestycji: **1 387 338,78 zł**
 Środki Gminy Sułów: **105 188,11 zł**
 Uzyskane dofinansowanie: **1 282 150,67 zł**
 Źródło dofinansowania: Rządowy Fundusz Polski Ład

BUDOWA NAPOWIETRZNEJ LINII OŚWIETLENIA ULICZNEGO W MIEJSCOWOŚCI DESZKOWICE PIERWSZE WRAZ Z OSPRZĘTEM

Koszt inwestycji: **74 046,00 zł**
 Inwestycja ze środków własnych budżetu Gminy

RENOWACJA CMENTARZA I KAPLICY UPAMIĘTNIAJĄCYCH MIEJSCE PACYFIKACJI MIESZKAŃCÓW WSI KILCÓW Z CZASÓW II WOJNY ŚWIATOWEJ

Koszt inwestycji: **165 830,30 zł**
 Środki Gminy Sułów: **101 830,30 zł**
 Uzyskane dofinansowanie: **64 000,00 zł**
 Źródło dofinansowania: **Ministerstwo Kultury**

PRZEBUDOWA DROGI GMINNEJ W SUŁOWIEC USYTUOWANEJ NA DZIAŁKACH NR 1189,1128

Koszt inwestycji: **162 410,44 zł**
 Inwestycja ze środków własnych budżetu Gminy

MODERNIZACJA DROGI DOJAZDOWEJ DO GRUNTÓW ROLNYCH NA DZIAŁCE NR 222 W MIEJSCOWOŚCI SUŁÓWEK—695 M

Koszt inwestycji: **498 632,60 zł**
 Środki Gminy Sułów: **348 632,60 zł**
 Uzyskane dofinansowanie: **150 000,00 zł**
 Źródło dofinansowania: **Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych**

PRZEBUDOWA DROGI W MIEJSCOWOŚCI SUŁÓW NA DZ. NR 416

Koszt inwestycji: **36 844,90 zł**
 Inwestycja ze środków własnych budżetu Gminy

MODERNIZACJA DRÓG GMINNYCH—KRUSZYWO

Koszt inwestycji: **141 959,97 zł**
 Inwestycja ze środków własnych budżetu Gminy

MODERNIZACJA BUDYNKU WARSZTATU TERAPII ZAJĘCIOWEJ W ROZŁOPACH 2022

Koszt inwestycji: **243 969,82 zł**
 Środki Gminy Sułów: **83 969,82 zł**
 Uzyskane dofinansowanie: **160 000,00 zł**
 Źródło dofinansowania: **Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych**

===== ROK 2023 =====

MODERNIZACJA OŚWIETLENIA ULICZNEGO NA TERENIE GMINY SUŁÓW - WYMIANA 696 SZT. OPRAW OŚWIETLENIOWYCH WRAZ Z OSPRZĘTEM

Koszt inwestycji: 1 716 694,37 zł
 Środki Gminy Sułów: 298 986,99 zł
 Uzyskane dofinansowanie: 1 417 707,38 zł
 Źródło dofinansowania: Rządowy Fundusz Polski Ład

MODERNIZACJA I WYPOSAŻENIE GMINNEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ IM. FELIKSY POŹDZIK W SUŁOWIE

Koszt inwestycji: 3 086 158,71 zł
 Środki Gminy Sułów: 836 158,71 zł
 Uzyskane dofinansowanie: 2 250 000,00 zł
 Źródło dofinansowania: Ministerstwo Kultury

UTWORZENIE KĄPIELISKA WRAZ Z BUDOWĄ POMOSTU W MIEJSCOWOŚCI KULIKÓW

Koszt inwestycji: 608 939,63 zł
 Środki Gminy Sułów: 405 323,63 zł
 Uzyskane dofinansowanie: 203 616,00 zł
 Źródło dofinansowania: PROW, LGD „Ziemia Zamojska”

MODERNIZACJA (PRZEBUDOWA) DROGI DOJAZDOWEJ DO GRUNTÓW ROLNYCH NA DZ. NR 938 OD KM 0+000 DO KM 0+470 W MIEJSCOWOŚCI SUŁÓW

Koszt inwestycji: 501 518,59 zł
 Środki Gminy Sułów: 391 518,59 zł
 Uzyskane dofinansowanie: 110 000,00 zł
 Źródło dofinansowania: Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych

DOSTAWA, WDROŻENIE I INTEGRACJA SYSTEMÓW INFORMATYCZNYCH Z DOSTAWĄ SPRZĘTU KOMPUTEROWEGO DLA GMINY SUŁÓW W RAMACH PROJEKTU „CYFROWA GMINA”

Koszt inwestycji: 325 932,00 zł
 Środki Gminy Sułów: 193 902,00 zł
 Uzyskane dofinansowanie: 132 030,00 zł
 Źródło dofinansowania: Centrum Projektów Polska Cyfrowa

**PRZEBUDOWA DRÓG GMINNYCH W MIEJSCOWOŚCIACH
DESZKOWICE PIERWSZE, DESZKOWICE DRUGIE I ROZ-
ŁOPY-KOLONIA**

Koszt inwestycji: **3 782 813,76 zł**
 Środki Gminy Sułów: **1 550 417,47 zł**
 Uzyskane dofinansowanie: **2 232 396,29 zł**
 Źródło dofinansowania: **Rządowy Fundusz Polski Ład**

**MODERNIZACJA (PRZEBUDOWA) DROGI GMINNEJ NR
110148L W MIEJSCOWOŚCI KULIKÓW**

Koszt inwestycji: **645 144,31 zł**
 Inwestycja ze środków własnych budżetu Gminy.

**ZAKUP 2 BECZKOWOZÓW DO TRANSPORTU WODY PITNEJ
DLA POTRZEB GMINY SUŁÓW**

Koszt inwestycji: **76 254,99 zł**
 Inwestycja ze środków własnych budżetu Gminy.

BUDOWA OŚWIETLENIA ULICZNEGO W MIEJSCOWOŚCI DESZKOWICE DRUGIE

Koszt inwestycji: **101 387,62 zł**
 Inwestycja ze środków własnych budżetu Gminy

BUDOWA OŚWIETLENIA ULICZNEGO W MIEJSCOWOŚCI KULIKÓW

Koszt inwestycji: **147 784,60 zł**
 Inwestycja ze środków własnych budżetu Gminy

MODERNIZACJA DRÓG GMINNYCH—KRUSZYWO

Koszt inwestycji: **86 100,00 zł**
 Inwestycja ze środków własnych budżetu Gminy

MODERNIZACJA BUDYNKU WARSZTATU TERAPII ZAJĘCIOWEJ W ROZŁOPACH

Koszt inwestycji: **252 642,64 zł**
 Środki Gminy Sułów: **72 642,64 zł**
 Uzyskane dofinansowanie: **180 000,00 zł**
 Źródło dofinansowania: **Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych**

===== ROK 2024 =====

ZAKUP AUTOBUSU DO PRZEWOZU OSÓB NIEPEŁNO- SPRAWNYCH DLA WARSZTATU TERAPII ZAJĘCIOWEJ W ROZŁOPACH

Koszt inwestycji: 449 852,99 zł
 Środki Gminy Sułów: 126 952,99 zł
 Uzyskane dofinansowanie: 322 900,00 zł
 Źródło dofinansowania: PFRON

===== W TRAKCIE REALIZACJI =====

BUDOWA CHODNIKA PRZY DROGACH POWIATOWYCH NA TERENIE GMINY SUŁÓW - OBSZARZE, NA KTÓRYM FUNKCJONOWAŁ ZLIKWIDOWANY PGR–2,449 KM

Planowany koszt inwestycji: 1 644 885,45 zł
 (partycypacja Powiatu Zamojskiego 50/50)
 Środki Gminy Sułów: 27 637,00 zł
 Uzyskane dofinansowanie: 1 589 611,45 zł
 Źródło dofinansowania: Rządowy Fundusz Polski Ład

MODERNIZACJA SIECI WODOCIĄGOWEJ NA TE- RENIE GMINY SUŁÓW

Planowany koszt inwestycji: 1 333 612,74 zł
 Środki Gminy Sułów: 106 442,51 zł
 Uzyskane dofinansowanie: 1 227 170,23 zł
 Źródło dofinansowania: Rządowy Fundusz Pol-
 ski Ład

UTWORZENIE CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH W MIEJSCOWOŚCI SAŚIADKA

Planowany koszt inwestycji: 3 070 552,08 zł
 Uzyskane dofinansowanie: 2 546 891,79 zł
 Środki Gminy Sułów: 523 660,29 zł
 Źródło dofinansowania: Rządowy Fundusz Polski
 Ład

BUDOWA CHODNIKA PRZY DRODZE GMINNEJ NR 110161L W MIEJSCOWOŚCI MICHAŁÓW—930 M

Koszt inwestycji: 651 910,00 zł (planowane)
 Środki Gminy Sułów: 142 926,16 zł
 Uzyskane dofinansowanie: 508 983,84 zł
 Źródło dofinansowania: Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg

BUDOWA ALTANY W MIEJSCOWOŚCI SUŁÓWEK

Koszt inwestycji:
 Uzyskane dofinansowanie: 44 541 zł
 Źródło dofinansowania: PROW, LGD „Ziemia Zamojska”

BUDOWA OŚWIETLENIA ULICZNEGO W MIEJSCOWOŚCI SUŁÓW

Koszt inwestycji:
 Inwestycja ze środków własnych budżetu Gminy

===== REALIZACJA JUŻ WKRÓTCE =====

BUDOWA INFRASTRUKTURY SPORTOWEJ PRZY SZKOŁACH PODSTAWOWYCH NA TERENIE GMINY SUŁÓW

Szacowany koszt inwestycji: 1 976 300,00 zł
 Uzyskane dofinansowanie: 1 800 000,00 zł
 Źródło dofinansowania: Rządowy Program Inwestycji Strategicznych

PRZEBUDOWA DROGI GMINNEJ NR 110127L OD KM 0+18 DO KM 0+722 I OD KM 1+123 DO KM 1+409 W MIEJSCOWOŚCI ŻREBCE—990 M

Szacowany koszt inwestycji: 814 339,04 zł
 Uzyskane dofinansowanie: 446 603,42 zł
 Źródło dofinansowania: Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg

MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY DROGOWEJ NA TERENIE GMINY SUŁÓW

Koszt inwestycji:
 Uzyskane dofinansowanie: 5 700 000,00 zł
 Źródło dofinansowania: Rządowy Program Inwestycji Strategicznych

ZAGOSPODAROWANIE TERENU WCZESNOŚREDNIOWIECZNEGO GRODZISKA SUTIEJSK W SĄSIADCE

Koszt inwestycji:

Uzyskane dofinansowanie: 392 000,00 zł

Źródło dofinansowania: Rządowy Program Odbudowy Zabytków

WYKONANIE PRAC KONSERWATORSKICH I RESTAURATORSKICH ZABYTKOWEGO DREWNIANEGO KOŚCIOŁA PW. ŚW APP PIOTRA I PAWŁA W TWORYCZOWIE

Koszt inwestycji:

Uzyskane dofinansowanie: 980 000,00 zł

Źródło dofinansowania: Rządowy Program Odbudowy Zabytków

WYMIANA NIEEFEKTYWNEGO OŚWIETLENIA ULICZNEGO NA TERENIE GMINY SUŁÓW

Koszt inwestycji:

Uzyskane dofinansowanie: 152 000,00 zł

Źródło dofinansowania: Rządowy Fundusz Polski Ład—”Rozświetlamy Polskę”

PROGRAM MALUCH+ - WSPIERAJĄCY ROZWÓJ INSTYTUCJI OPIEKI NAD DZIEĆMI W WIEKU DO LAT 3—ŻŁOBKÓW, KLUBÓW DZIECIĘCYCH I DZIENNYCH OPIEKUNÓW

Miejsce realizacji: miejscowość Sąsiadka

Koszt inwestycji:

Uzyskane dofinansowanie: 132 252,68 zł

Źródło dofinansowania: Ministerstwo rodziny i Polityki Społecznej—MALUCH+

Opracował: Arkadiusz Socha

OGŁOSZENIE

Wójt Gminy Sułów informuje uczestników projektu „Montaż odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Sułów” w zakresie montażu na budynkach mieszkalnych instalacji fotowoltaicznych, że od dnia 18 marca 2024r. rozpocznie się okresowy przegląd gwarancyjny zamontowanych instalacji po trzecim roku ich użytkowania. Przeglądu gwarancyjnego dokonają przedstawiciele firmy, która zamontowała instalacje, czyli firmy ML System S.A. z siedzibą w Zaczerniu koło Rzeszowa. Osoby reprezentujące firmę ML System S.A. będą posiadać odpowiednie zaświadczenia wydane przez Urząd Gminy w Sułowie uprawniające do przeprowadzenia przeglądu gwarancyjnego.

W związku z powyższym prosimy wszystkich uczestników projektu w zakresie montażu instalacji fotowoltaicznych o umożliwienie osobom, które przedstawiają stosowne zaświadczenia, o umożliwienie im przeprowadzenie przeglądu gwarancyjnego.

Przegląd gwarancyjny obejmuje:

- kontrolę wzrokową stanu modułów, uszkodzeń ram, mocowania ram, kontrolę podłączeń inwertera oraz pomiar podstawowych parametrów pracy inwertera, ocenę stanu przewodów, korytek kablowych, mocowań, złączy przewodów, uszkodzeń powierzchni dachów,
- sprawdzenie wartości napięć i prądów paneli PV, pomiar izolacji, parametrów pracy instalacji (pomiar impedancji pętli zwarcia każdej z faz), pomiar uziemienia,
- analizę pracy inwertera, jego stanu technicznego i odczytu błędów,
- kontrolę wyposażenia instalacji.

Wykonanie przeglądu gwarancyjnego potwierdza użytkownik danej instalacji poprzez podpisanie protokołu z wykonanego przeglądu.

GMINNY DZIEŃ KOBIEC

9 marca 2024 r. w Sali widowiskowej Gminnej Biblioteki Publicznej im. Feliksy Poździk w Sułowie odbyło się uroczyste spotkanie z okazji Gminnego Dnia Kobiet. Na spotkanie przybyły zaproszone Panie z terenu całej gminy.

Przybyłym przedstawicielkom płci pięknej życzenia złożyły władze samorządowe naszej Gminy w osobach Wójta Gminy Sułów - Pana Leona Bulaka i Przewodniczącego Rady Gminy Sułów Pana Ryszarda Pietrykowskiego. W imieniu kobiet za życzenia podziękowała Pani Marta Radzik - kierownik Referatu Rozwoju Gminy Sułów.

Na życzeniach się nie skończyło i reprezentacja samorządowców na czele z Panem Wójtem wręczyła każdej Pani piękną czerwoną różę. Następnie dla wszystkich wystąpiła z bogatym repertuarem Szczeprowska Kapela Podwórkowa. Podczas występu panie mogły raczyć się wyśmienitym ciastem i lampką czerwonego wina.

Wszystkie Panie zapraszamy na następny Gminny Dzień Kobiet już za rok.

Arkadiusz Socha

DOFINANSOWANIE DLA JEDNOSTEK OSP Z NASZEJ GMINY

W ramach konkursu „Lubelskie wspiera OSP” Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie przyznał dotacje dla aktywnie działających Ochotniczych Straży Pożarnych. Otrzymane środki jednostki OSP mogą wydatkować na zakup ratowniczego i ochrony osobistej.

Z naszej Gminy dotacje otrzymały:

OSP Sułówek - 10 000 zł
 OSP Rozłopy-Kolonia - 10 000 zł
 OSP Deszkowice Pierwsze - 9690 zł
 OSP Kulików - 4750 zł
 OSP Sułowiec - 10 000 zł
 OSP Sułów - 10 000 zł
 OSP Żrebce - 10 000 zł
 OSP Tworyczów - 10 000 zł
 OSP Michałów - 10 000 zł

Zakupu sprzętu ratowniczego i ochrony osobistej z dotacji strażacy mogą dokonywać do 30 września 2024 r.

Arkadiusz Socha

WSPOMNIENIA PANA MIECZYŚŁAWA KRUKOWSKIEGO Z SĄSIADKI

Dostałem prezent na rok 2024 - notesik. Warto więc byłoby w nim coś napisać, ale tyle tematów ciśnie mi się do głowy, że nie mogę się zdecydować, co pisać, ale spróbuję, może coś z tego wyjdzie.

Zima - sąsiedzi przy spotkaniu mówią: „ale zimno”, „ale mróz”, „aby doczekać wiosny”, „aby do maja”. Pierwszymi zwiastunami wiosny są skowronki, których śpiew słychać na przełomie lutego i marca w słoneczne dni. Wówczas jest nadzieja, że są to początki wiosny. Za nimi pojawiają się czajki. We wsi nadzieja; przyleciały już czajki, wiosna blisko, a jak na Zwiastowanie 25 marca bocian na gnieździe stanie, to już wiosna w pełni. Słychać też głosy nadlatujących żurawi. Całe klucze ich płyną - lecą po bezchmurnym niebie. Dziadek mój mówił wtedy - wracają. Poleciały na Pińskie błota, gdyż tam się urodziły. U mojego sąsiada wisiał obraz nad łóżkiem, a na nim klucze lecących żurawi oraz gromadka dzieci z kaczeńcami w rękach.

W przepowiedniach ludowych mówiono wczesna wiosna, późna wiosna, sucha czy mokra wiosna. Przez dziesiątki lat różnie to bywało. Pamiętam słowa starszego mieszkańca Sąsiadki, jak mówił: była wczesna wiosna na św. Józefa 19 marca i np. siew wiosenny był już zakończony.

Teraz dużo mówi się o zmianie klimatu i o anomaliach pogodowych. W przyrodzie tak było od dawna, tylko niewiele mówiło się o tym. Wspomnę słowa mojej babki. Było to ponad sto lat temu. Na Zofiję (Zofię) 15 maja usypał śnieg, jak poducha, to znaczy dużo go nasypało. We wsi płacz, co to będzie, bo już zakwitło żyto. Będzie głód. Były wówczas wąskie zagony, bo to jeszcze za pańszczyzny istniało, to kto był niecierpliw, brał powróż i we dwóch po bokach tego zagonu zgartywali z niego śnieg. I co ciekawe, kto zgarnął śnieg, nie było ani ziarenka zboża, a kto nie ruszał, miał wspaniałą urodzaj.

Pierwsze zapamiętania z dzieciństwa o wiosnie: to przed nią w domu u babki pranie, żołnik w chałupie i pełno pary, a potem bielienie i sprzątanie. Szkolne lata: po świętach cały tydzień oblewania się wodą, na co trzeba było zrobić sobie sikawkę z czarnego bzu. Sadzenie w sadzie z dziadkiem drzewek owocowych, a w szkole cała szkoła sadziła drzewka przy drodze we wsi z pomysłu kierownika szkoły Pana Bieleckiego. A jak do parafii nastął ks. Jan to prosił starszych chłopców z Sąsiadki, żeby na cmentarzu w Mokremlipiu zrobili nasadzenie młodych drzewek. Ubywa już ludzi, co pamiętają jak cmentarz był pełen drzew, a na nich pełno wronich gniazd. Nie do pomyślenia, że teraz rzadko można zobaczyć wronę, a tyle ich było, gdy się posiało konopie.

Nikt już chyba nie wie, co znaczy słowo „przednówek”. Był to okres na przedwiośniu. Warto o tym przy dzisiejszym dobrobycie wspomnieć. Dużo rodzin we wsi, zwłaszcza wielodzietnych, nie do po-

myślenia teraz, żeby w rodzinie mieć pięcioro dzieci, a bardzo często i więcej; nie miało co jeść, po prostu był głód. Pozostało po nim powiedzenie: „*Największy głód, jak kwitnie głóg, a jak mak to już nie tak*”. Opowiadali o tym starsi ludzie, co to przeżywali. Powiedział mi dziadek Orchowski, już nikt o nim nie wspomina, bo nie ma już takiego nazwiska. Mówił, że było ich w domu sześcioro: trzy dziewczki i trzech chłopców, mieli mały pagórek, na którym rósł szczaw, kto raniej wstał, to uskubał troszkę tego szczawiu. a tata, jak wrócili z jarmarku, to rzucili pieniądze na stół: „*gotuj pieniądze, nie ma pszenicy*”, powiedzieli do matki.

Słyszałem, jak opowiadała starsza babka, że jak się poženili, ona całe lata chodziła po służbach, a on był za parobka. Nie pamiętam imion ich i nie będę wymieniał, bo już nie żyją. Nie mieli kawateczka pola, a na przednówku nie było gdzie zarobić. Przyniosła im sąsiadka blachę pszenicy, w której piekło się pierogi. Masz, mówi; zmiel w żarnach, bo co dasz we święta chłopu jeść. W tym to czasie wiele rodzin z Sąsiadki wyjeżdżało do Ameryki za chlebem. A o służących i parobkach, jak mi sił wystarczy to jeszcze wspomnę.

Ratunkiem dla tych biednych ludzi w tym trudnym czasie był jeszcze dwór w Mokremlipiu. Dzierżawcą jego był wtedy Pan Świdorski. Ten dawał im zboże w zamian za odrodek przy żniwach. Zboże stanowiło podstawę wyżywienia.

A kiedy wiosna spóźniła się i na pastwiskach nie było trawy, (o pastwiskach i pasieniu krów może jeszcze wspomnę), nie było czym żywić krów - pierwsze co można było z pola zebrać, były to bazie z liwiny zrywać. Mówili na to szmorgać i płachtami nosić, a jak ich zabrakło w dołach, blisko wsi, to trzeba było chodzić na Żrebiecką Kępę przez łąki. Babka powiadała, jak to matka ze stryjenką rano poszli na Kępę po bazie dla krów, przynieśli dwie płachty, podjedli stoduchy, wyskalkali się nawzajem i na odwieczarz (pod wieczór) szli drugi raz. Nie do wiary przy dzisiejszych środkach czystości, ale to prawda. Tak się działo sto dwadzieścia lat temu.

Wiele ciekawych wiadomości ciśnie mi się do głowy, ale nie mam słów, żeby to napisać. Piszę w prosty sposób, a o ortografii nie ma mowy. Jakbym o niej myślał, toby mi treść pisanie uciekła.

Po długim odpoczynku zaczynam pisać. Podczas święta Sąsiadki na Wałach, w czasie rozmowy ze starszym panem, który zwierzył mi się, że przyjechał z Gorajca, zobaczyć te Wały i gospodarstwo Połciów. Mówił, że jak był jeszcze małym chłopcem, opowiadał mu jego dziadek, jak to kiedyś był na służbie w Sąsiadce, już jako siedmioletni chłopiec. Był za pastucha, pasał krowy w dołach za wałami i zbierał poziomki, które nosił do Żyda i za to dostawał kilka cukierków. Dla dzisiejszej młodzieży słowa pastuch, służąca czy parobek są niezrozumiałe. A były to ciężkie czasy. Wiem z opowie-

ści starszych ludzi ten siedmioletni chłopiec po dwóch latach służby u Polcia poszedł do Latyczyna, do Paszka, dalej na służbę, tylko już jako parobek do cięższej pracy.

W tamtych czasach było wiele rodzin wielodzietnych, warunki do życia były bardzo trudne, a zwłaszcza na terenach, gdzie pola były piaszczyste. Na nich urodzaje były słabe. Stamtąd można było przywieźć kogoś do pracy w gospodarstwie za znikome wynagrodzenie. Prawie tylko za wyżywienie. Służącą była już dziesięcio-, dwunastoletnia dziewczynka. Pomagała gosposi przy kuchni. Zaś parobek pomagał gospodarzowi i zazwyczaj zajmował się obrządkiem zwierząt w gospodarstwie.

Wesołe wspomnienia dziadków, jak byli na służbie w Tworyczowie - słyszałem to od nich. W zimie młóciliśmy cepami z gospodarzem cały dzień, na wieczór gosposia dawała mi cały garnuszek piór, które musiałem zedrzeć. Nudna to była praca, ale wpadłem na pomysł: trochę piór zdartem, trochę w kieszenie, a potem na wiatr wyrzucałem w wieczór. Drugi opowiadał, że w tym gospodarstwie było dużo kur, więc, mówi, podbieierałem jajka i do Żyda (wiem, że to słowo nie przejdzie, ale w tamtych czasach tak było), kieszenie miałem dziurawe, to nosiłem na głowie pod kaszkietem. Jednego razu w drodze do sklepu (tak będzie lepiej) spotkałem się z gospodarzem. Ten z daleka - a mój parobeczek, przytulił mnie do siebie - wielgi (wielki) rośnij i poklepał mnie po głowie. No i handelek się skończył.

Wspomnienia służącej. Służyłam pod Zamościem (wsi nie będę wymieniał, bo może ktoś domyślić się o kim

mowa, o kim piszę). Gospodarzem był Niemiec. Było nas dwie i trzy krowy do dojenia. W piątek, w wieczór, robienie masła i serów, bo w sobotę gosposia wiozła to do Zamościa na targ. Wieczorami gospodarz ten przymlał się do gosposi, śmiałyśmy się po cichu z tego, ale ona mu uciekała. Spała razem z nami. Był bardzo paskudny. Śmieszne to, ale te wspomnienia zostały im na całe życie w pamięci.

Cóż tu do tego okresu jeszcze dodać. Służby te trwały latami. W jednych rodzinach z czasem stawiali się częścią rodzin. Często były zdarzenia, jak jedno z gospodarzy zmarło (źle się wyraziłem), to miejsce to zastępował parobek, czy służąca. Oczywiście przez związek małżeński, wtedy nie było słowa partner czy partnerka. Z tamtych czasów na długie lata zostawało powiedzenie: A tamtemu to zmarła żona, a on ożenił się potem ze służącą, albo zmarł jej chłop, a ona wyszła potem za parobka.

Starsi ludzie mówili, że trzecia część Sąsiadki to parobki, które wżeniły się do Sąsiadki.

Kończąc, piszę dlatego, że już nikt o tamtych czasach nie mówi i nie pamięta, a warto je porównać z dzisiejszymi. Nie do pomyślenia, żeby w rodzinie było pięcioro i więcej dzieci, ale tak było.

Mieczysław Krukowski
Stowarzyszenie
„Grodzisko Sąsiadka - Dawny Sutiejsk”
Maria Godzisz

MŁODZIEŻ ZAPOBIEGA POŻAROM

1 marca 2024 r. w sali konferencyjnej "Starej Remizy" w Sułowie odbył się etap gminny Turnieju Wiedzy Pożarniczej pn. „Młodzież Zapobiega Pożarom”. Wzięli w nim udział uczestnicy wyłonieni w eliminacjach szkolnych w każdej z naszych trzech Szkół Podstawowych. Do etapu gminnego przystąpiło łącznie 18 uczniów, w kategoriach klas I-IV i V-VIII. Po rozwiązaniu testu uczestnicy turnieju mieli niepowtarzalną okazję zapoznania się w praktyce z wyposażeniem wozów strażackich oraz przejażdżki wozem na sygnale. Zorganizowany na potrzeby turnieju pokaz przeprowadzili druhowie strażacy z jednostek OSP w Sułowie oraz Żrebcach. Młodzi pasjonaci wiedzy pożarniczej dowiedzieli się o szczegółach wyposażenia wozu bojowego, także o specjalistycznym sprzęcie (np. nożyce hydrauliczne) i możliwościach jego zastosowania.

Wyniki Turnieju wyglądają następująco:

Kategoria klas I-IV

„SEKRETY WSI” - Gazeta Regionalna - Gminy Sułów

I MIEJSCE Emilia Łoś - SP w Michalowie
II MIEJSCE Julia Piasecka - SP w Michalowie
III MIEJSCE Wojciech Bartnik - SP w Sułowie

Kategoria klas V-VIII

I MIEJSCE Piotr Misiarz - SP w Sułowie
II MIEJSCE Nikola Nawrocka - SP w Sułowie
III MIEJSCE Oliwia Górniak - SP w Tworyczowie
W etapie gminnym wystąpili również: Wojciech Dumala, Amelia Sałaban, Mikołaj Wiącek, Julia Chraplewska, Julian Wyłupek, Emilia Kukiełka, Maja Chraplewska, Dorota Lachowicz, Oliwia Popielec, Damian

Kowalski, Julia Sak, Marcin Gil

Zwycięzcy poszczególnych kategorii będą reprezentować Gminę Sułów na etapie powiatowym Turnieju w Zamościu.

Do etapu gminnego uczniów przygotowali:
 Pan **Piotr Szczurek** - SP w Michalowie
 Pani **Maria Godzisz** - SP w Tworyczowie
 Pani **Izabela Wyrostkiewicz** - SP w Sułowie

Nagrody wręczyli: Wójt Gminy Sułów - Pan **Leon Bulak**, Pani **Lidia Pańczyk** - Sekretarz Zarządu Gminnego ZOSP w Sułowie oraz Pan **Tomasz Bartnik** - Komendant Gminny OSP.

Arkadiusz Socha

Gratulujemy zwycięzcom i uczestnikom oraz życzymy dalszych sukcesów. Do zobaczenia za rok.

HALOWY TURNIEJ PIŁKI NOŻNEJ

13.03.2024 r. w Sułowie odbył się Halowy Turniej Piłki Nożnej o Puchar Wójta Gminy Sułów Pana Leona Bula-ka, w którym wzięli udział uczniowie z trzech szkół zlokalizowanych w naszej gminie. Rozgrywki stały na wysokim poziomie sportowym i były bardzo emocjonujące. Zawody były podzielone na dwie grupy wiekowe młodszych i starszych tj. do VI klasy włącznie (młodzi) VII i VIII (starsi). W celu urozmaicenia turnieju w każdej z grup grała co najmniej jedna dziewczyna. Wyniki poszczególnych grup.

Grupa młodsza

- I miejsce - Sułów II
- II miejsce - Sułów I
- III miejsce - Tworyczów II
- IV miejsce - Michalów I
- V miejsce - Tworyczów I
- V miejsce - Michalów II

Grupa starsza

- I miejsce - Michalów
- II miejsce - Tworyczów
- III miejsce - Sułów

Nagrody indywidualne zostały przyznane następującym graczom:

Alex Bochniak (Michalów) - król strzelców
Wojciech Dumala (Tworyczów) - najlepszy bramkarz
Emilia Smutniak (Sułów) - najlepsza zawodniczka
Bartłomiej Sagan (Michalów) - MVP
Maksymilian Bełkot (Sułów) - król strzelców
Kacper Lachowicz (Sułów) - najlepszy bramkarz
Dorota Lachowicz (Tworyczów) - najlepsza zawodniczka
Barbara Grela (Michalów) - MVP

Wszystkim grającym oraz opiekunom w osobach **Maria Godzisz** ze Szkoły Podstawowej w Tworyczowie, **Piotr Szczurek** ze Szkoły Podstawowej im Świętego Jana Pawła II w Michalowie oraz **Dariusz Latawiec** i **Mariusz Łoś** ze Szkoły Podstawowej w Sułowie dziękujemy za przygotowanie uczniów do zawodów. Szczególne podziękowania należą się **Panu Wójtowi Leonowi Bula-kowi** za wsparcie finansowe oraz patronat. **Pani Dyrektor Małgorzacie Kuźmie** dziękujemy za okazane wsparcie organizacyjne i pracę, które przyczyniły się do organizacji imprezy. Dzięki temu, udało się stworzyć niezapomniane wydarzenie sportowe.

Mariusz Łoś
 SP w Sułowie

Kącik kulinarny

PALUSZKI DROŹDZOWE

1 kg mąki, 10 dag drożdży, ciepła woda, 2 łyżki cukru, 1 łyżka soli, 0,5 szklanki oleju, olej do posmarowania, kminek, czarnuszka do posypania paluszków.

Z drożdży, cukru i odrobiny mąki oraz ciepłej wody zrobić zaczyn. Kiedy wyrośnie, do większej miski wysypać mąkę. Dodać sól, rozczyń, olej i tyle wody, aby uzyskać konsystencję ciasta na pierogi. Odstawić do wyrośnięcia. Gdy ciasto lekko wyrośnie, zagnieść je na stolnicy, rozwałkować na placki o grubości pół centymetra. Pociąć na cienkie paseczki, ułożyć na blaszce do pieczenia. Posmarować delikatnie olejem i posypać tym, co kto lubi. Piec około 10 minut w nagrzanym do 170 stopni piekarniku. Podawać jako dodatek do sałatek i innych przystawek.

ŚLIMACZKI SEROWE

250 g sera białego tłustego, 400 g śmietany, 50 dag marchewki surowej, 1,5 łyżeczki sody, 5 jajek, 1 kg mąki, 2 ząbki czosnku, olej do smażenia, sól, pieprz, imbir.

Do miski włożyć wszystkie składniki i powoli zagniatć, jak ciasto na pierogi. Marchewkę obrać, zetrzeć na grubej tarce, doprawić. Potem delikatnie rozwałkować ciasto na prostokąt. Na ciasto wyłożyć marchewkę i delikatnie zrolować. Pociąć na kawałeczki i smażyć w rozgrzanym tłuszczu.

CYGAN

Ciasto: 15 dag masła, 25 dag cukru pudru, 6 żółtek, 10 dag miodu płynnego, 30 dag zmielonego maku, 5 dag kakao, 1 łyżeczka sody, 1 łyżeczka cynamonu, 3 łyżeczki mąki ziemniaczanej. Utrzeć masło, cukier i żółtka. Dodać miód, zmielony mak i ucierać około 30 minut. Dodać kakao, sodę, cynamon, mąkę ziemniaczaną, dokładnie wszystko wymieszać. Ubić pianę z białek, dodać do ciasta i delikatnie wymieszać. Piec 1 godzinę w temperaturze 180 stopni. Po upieczeniu przekroić na dwa placki.

Masa budyniowa: pół litra mleka, 1 łyżka cukru, cukier waniliowy, 3 łyżki mąki ziemniaczanej, 3 łyżki mąki pszennej, 1 masło. Część mleka wymieszać z cukrem waniliowym, mąką pszenną i ziemniaczaną. Resztę mleka zagotować z cukrem. Wlać rozrobioną mąkę i ugotować budyń. Odstawić do wystygnięcia. Masło utrzeć i dodawać ostudzony budyń, ucierając.

Dodatkowo: paczka biszkoptów, 2 czerwone galaretki. Galaretki rozpuścić w pół litra gorącej wody, pozostawić do zastygnięcia.

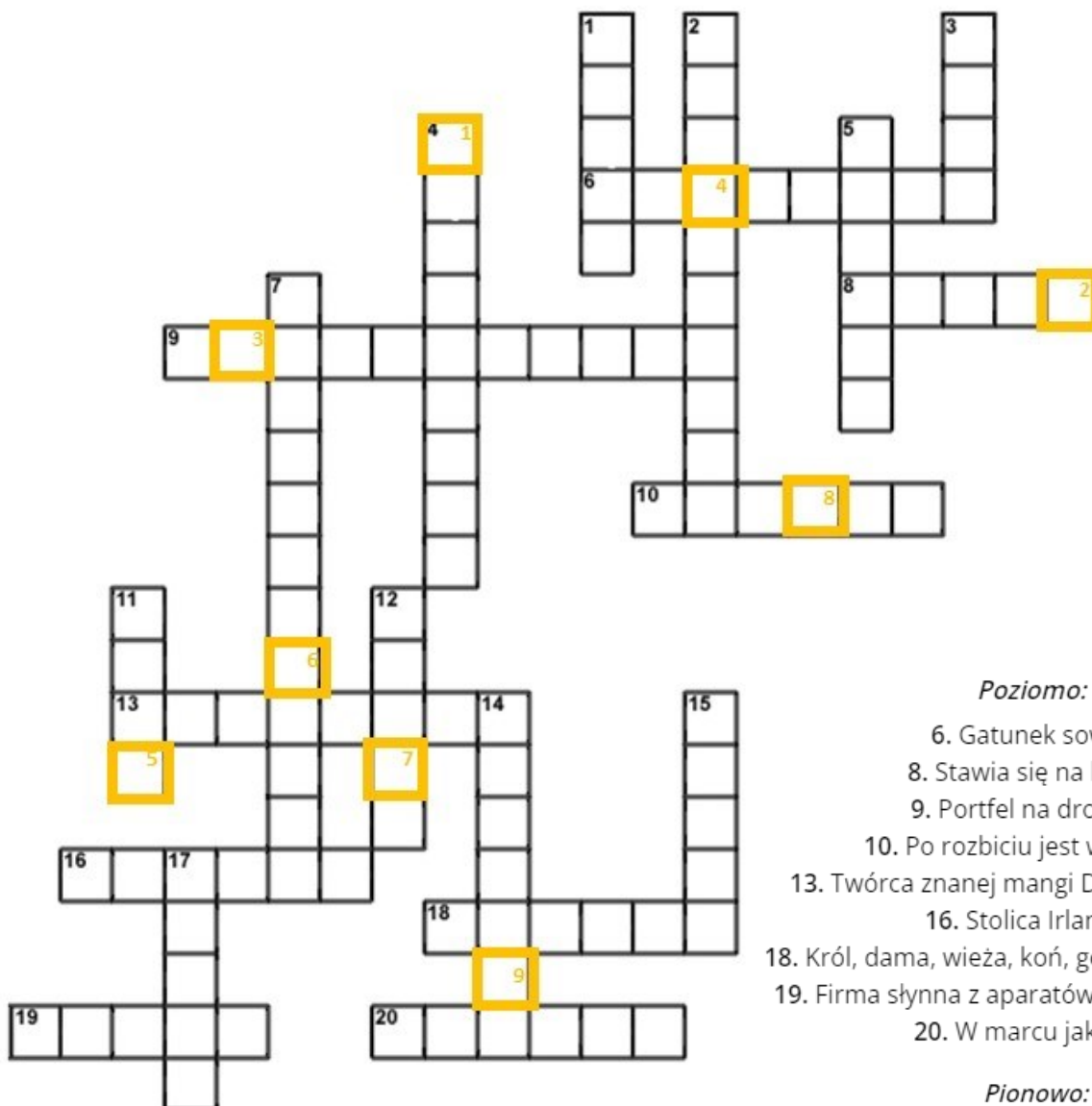
Przełożenie: Placek - masa - paski galaretki pomiędzy biszkoptami - masa - placek - polewa.

Smacznego!
Przygotowała: Maria Godzisz

Autor krzyżówki: Daniel Mróz

KRZYŻÓWKA*Poziomo:*

6. Gatunek sowy?
8. Stawia się na kimś?
9. Portfel na drobne?
10. Po rozbiciu jest w całości?
13. Twórca znanej mangi DragonBall Akira
16. Stolica Irlandii?
18. Król, dama, wieża, koń, goniec w szachach?
19. Firma słynna z aparatów fotograficznych?
20. W marcu jak w ...

Pionowo:

1. Samica łosia?
2. Obrazek w książce?
3. Zajmować się wieloma sprawami na raz to jak chwycać **wie**ła ogon.
4. Najsłynniejszy bohater książek Andrzeja Pilipiuka, Jakub ..
5. Wystające zęby dzika z dolnej szczęki?
7. Kwiaty zwiastujące wiosnę?
11. Napój yerba...?
12. Szwajcarski złoty?
14. Miejsce pracy artysty - warsztat, pracownia?
15. Liściaste drzewo z szyszkami?
17. Tytuł szlachecki niższy od Hrabiego?

Wypełniony i wycięty kupon konkursowy z hasłem należy dostarczyć do siedziby Biblioteki w Sułowie (Sułów 143, 22-448 Sułów) do 15 kwietnia 2024 r. Wśród dostarczonych kuponów nastąpi losowanie nagrody, którą w tym miesiącu jest Piłka nożna Adidas Euro 2024.

KUPON KONKURSOWY

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

SEKRETY
Wsi...

NATURALNIE
GMINA SUŁÓW

Gminna Biblioteka Publiczna im. Feliksa Poźdźwik w Sułowie

Nr 03 (131)
Marzec 2024

.....
imię i nazwisko.....
nr telefonu

Zwycięzcą lutowej krzyżówki została Pani Dorota Lachowicz. Gratulujemy i zapraszamy po odbiór nagrody, którą jest Zdalnie sterowany samochódzik wyścigowy.

Hasło krzyżówki nr 2 (130)
Luty 2023

GRAWITACJA

Szanowni Mieszkańcy Gminy Sułów

Życzymy Państwu, by mimo tego co dzieje się wokół, Święta Wielkanocne przyniosły radość, wzajemną życzliwość oraz wiarę w lepszą przyszłość.

Niech Zmartwychwstały Chrystus obdarza zdrowiem i błogosławieństwem każdy dzień. Niech te święta będą pełne nadziei i miłości.

Wesołego Alleluja!

**Przewodniczący Rady Gminy Sułów
Ryszard Pietrykowski**

**Wójt Gminy Sułów
Leon Bulak**

HUMOR

Pewna żona nigdy nie zaglądała do pudełka, które mąż od dwudziestu lat trzymał pod łóżkiem. Kiedyś podczas sprzątanía postanowiła rzucić okiem do środka. Okazało się, że w pudełku leżały trzy jajka i dziesięć tysięcy dolarów. Żona poszła do męża i zapytała go:

- Dlaczego w tym pudełku są trzy jajka?

Mąż odpowiedział:

- Za każdym razem, kiedy Cię zdradzałem, wsadzałem do pudełka jedno jajko.

Żonę zamurowano, ale po chwili namysłu stwierdziła, że trzy jajka przez dwadzieścia lat to i tak kilka razy mniej, niż ona musiałaby wrzucić do takiego pudełka.

- A co robi tam dziesięć tysięcy dolarów? - zapytała.

A mąż na to:

- Za każdym razem, jak zebrałem dziesięć sztuk, sprzedawałem je na targu.

• • •

Mąż dzwoni do żony i od razu zadaje pytanie:

- Kochanie, z czym była dzisiejsza zupa?

- Z sekretnym składnikiem - Odpowiada żona.

- To go wyjaw, bo lekarze nie wiedzą, co robić...

Przychodzi katolicki ksiądz do fryzjera. Gdy ten go ostrzygł, ksiądz pyta:

- Ile się należy?

- Nic, ojczec. Nie pobieramy opłat od katolickich księży - odpowiada fryzjer.

Mile zaskoczony ksiądz wyszedł. Następnego dnia fryzjer przychodzi do pracy, patrzy, a tam pod drzwiami 12 butelek najlepszego mszalnego wina.

Kilka dni później do tego samego fryzjera przychodzi pop. Fryzjer go ostrzygł i pop pyta:

- Ile się należy za strzyżenie?

- Nic, batuszka, popów strzyżemy za darmo.

Pop również wyszedł zdumiony bezinteresownością fryzjera. Następnego dnia rano fryzjer przychodzi do pracy, a tam 12 butelek wódki pod drzwiami jego salonu.

Kilka dni później do fryzjera przychodzi rabin. Fryzjer go ostrzygł i rabin pyta:

- Ile się należy?

- Nic, czcigodny rabinie. Rabinów strzyżemy za darmo.

Rabin, uradowany takim obrotem sprawy, wyszedł. Następnego dnia rano fryzjer przychodzi do pracy, patrzy, a tam pod drzwiami jego salonu 12 rabinów.

„Sekrety Wsi...” - Gazeta Regionalna - Gminy Sułów

Wydawca:

Urząd Gminy Sułów

Sułów 63, 22-448 Sułów

Strona internetowa: <http://www.sulow.pl/>

tel. +48 84 682 62 02

fax: +48 84 682 62 27

Nakład 300 egz.

Adres: Sułów 63, 22-448 Sułów,

powiat zamojski

E-mail: sekretyswi@wp.pl

Redakcja:

Redaktor naczelny:

Ryszard Pietrykowski (Sułów) 605 494 500

Marta Radzik (Sułów)

Hanna Mrówczyńska (Sułowiec)

Daniel Mróz (Sąsiadka)

Michalina Kobylarz (Deszkowice Pierwsze)

Maria Godzisz (Kulików)

Skład: Arkadiusz Socha (Sułowiec)

Materiały i artykuły do następnego numeru prosimy nadsyłać na adres Redakcji „Sekrety Wsi” do 10 dnia każdego miesiąca ;-).